

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Aliud inconueniens breuiter exponitur.

86 **A**liud inconueniens quod ex positione decretorum indifferentium sequitur, sumitur ex manifesta contradictione quam illa decreta involvunt. Implicat enim contradictionem promitti conditionaliter id sine quo talis conditio non potest impleri: Sed voluntas creata in quocunque rerum ordine constituatur, non potest velle, nec se determinare sine actuali Dei concursu: Ergo concursus Dei non potest promitti, ver decerni, sub conditione quod voluntas humana velit aut se determinet. Minor patet, Major probatur. Hæc promissio: si videris hoc objectum, dabo tibi lucem necessariam ad videndum. Aut ista, si operatus fueris, dabo tibi existentiam, est omnino illudis & ridicula, quia lux est aliquid prærequisitum ex parte objecti, ad hoc ut videatur; & similiter existentia est conditio necessaria ad operandum: Ergo promissio conditionalis in qua conditio non potest impleri sine eo quod promittitur, ridicula est, & involvit contradictionem; propositio enim conditionis sub qua fit aliqua promissio, impletionem talis promissionis antecedere debet.

87 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, alio exemplo aptissimo. Si quis puero debili & infirmo, ac impotenti ad levandum aliquod ingens pondus, diceret: ego te adjuvabo ad tollendum hoc pondus, si illud tollas, proculdubio irideret illum: quia, ut supponimus, puer ille est omnino impotens & improporcionatus ad illud tollendum, nisi adjuvetur ab alio. Ita similiter, cum homo sine concursu Dei sit omnino impotens ad volendum, nec possit se determinare sine eius auxilio: quia, ut inquit Apostolus, *Deus est qui operatur in nobis velle*: vel ut loquitur Augustinus in Soliloquiis cap. 24. *Velle quod bonum est non possum, nisi tu velis*. ridiculum & nugatorium est decretum illud Molinisticum, quod Deus decernit concurrere cum homine ad volendum & operandum, si homo velit & se determinet.

Confirmatur amplius: Cum homo non possit velle bonum, nisi Deo volente, ut ex Augustino vidimus: istud decretum, volo concurrere cum Petro ad amandum, si Petrus velit, sic erit exponendum: Volo ut si velim quod Petrus velit amare, cum eo concurrere ad amandum: quod etiam nugatorium & ridiculum est.

88 Denique contra decreta indifferentia est argumentum ad hominem, propositum à Caramuele in Theologia fundamentali, cap. 1. num. 26. his verbis. *Dua circunferuntur sententia: altera qua docet causam secundam determinari à prima, altera qua primam à secunda; & ad hanc spectare videntur Propugnatores scientia media. Ergo quando causa secunda determinat primam, vel tollit primam libertatem, vel non tollit? At illud prius dici non potest: Ergo debet dici hoc posterius. Tunc sic. Pervos causa secunda potest determinare primam, illas à libertate prima: Ergo prima poterit determinare secundam, illas à libertate secunda. Patres ergo Iesuitæ, cum volunt suam opinionem suadere, sententiam Thomistarum persuadent, & seipos impugnant: ideo enim negant Deum causas liberas determinare, quod determinatio libertatis opponatur.*

ARTICULUS IV.

Convelluntur fundamenta adverse sententia.

VT Adversariorum fundamenta facile convellantur, tria breuiter hic præstanda sunt. Primò præcipua illorum argumenta, desumpta ex variis absurdis & inconuenientibus, quæ putantur qui ex nostra sententia, breuiter referenda & exponenda sunt. Secundò demonstrandum est eadem absurda & inconuenientia, olim à Fausto & Massiliensibus, contra sententiam D. Augustini hæc objecta. Tertio ex purissimis ac limpidissimis huius Sancti Doctoris fontibus, eorum solutio haberi erit.

§. I.

Adversariorum fundamenta exponuntur.

Contra decreta de se efficacia, & liberi arbitrii consensum antecedentia, præsertim contra decretum prædestinationis gratiæ, & antecedentis præscientiam meritum, de quo Tractatu sequenti fusè differemus: multipliciter inturgunt Recentiores, & eaque variis absurdis & incommodis gravare & exagitare conantur.

In primis arguunt Lessius de prædestinatione, se & 6. assert. 3. num. 72. & de gratia efficaci cap. 34. & 5. Molina 1. parte quæst. 23. art. 4. & 5. disp. 1. §. 11. *lud addamus*. Vaz que 2. 1. parte disp. 89. cap. 10. & dicunt: *Ex illis inflexibilibus, & plusquam adamantis decretis, induci fatum plusquam adamantinum, fatum inevitabile, fatalem necessitatem, & vitam humanam sicut alligatam esse*. Ita enim loquitur Lessius ubi supra: Ergo talia decreta non sunt admittenda, Consequentia patet, fatum enim pertinet ad Gentilissimum, & ab eo abhorret fides Catholica. Antecedens autem probatur. Talia decreta sunt tantæ virtutis & efficaciz, ut nullam relinquunt voluntate creata potentiam ad oppositum: Sed in hoc consistit formaliter fatum Gentilium: Ergo ex illis oritur fatum.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. **D** Gentiles olim constituebant fatum in quadam coordinatione & concatenatione causarum omnino inflexibili & immutabili, ex qua volebant omnia nec sinitate procedere, ut docet D. Thomas 1. parte quæst. 116. art. 3. & quodlibet. 12. art. 4. Sed quantum ad propositum, idem est æquivalenter, unica causa omnino inflexibilis & immutabilis, qualis est decretum illud prædeterminans, absolutum, & de se efficax, quod in Deo admittimus, ac coordinato plurium causarum inflexibilitatem, qualem olimangebant Gentiles; & solum potest esse discretum, quod illa coordinatio erat ex causis corporalibus, voluntas autem divina est summe spiritalis, æquivalens cuicumque firmitati aut inflexibilitati possibili. **E** li: Ergo decretum prædeterminans, fatum indici.

Secundò principaliter arguunt Lessius de Prædestinatione sect. 6. num. 17. & sequentibus. Molina 1. parte quæst. 23. art. 4. & 5. disput. 1. membro 6. Vaz que 2. 1. parte disp. 89. cap. 10. Valentia in 1. partem disp. 1. quæst. 23. puncto 4. Hoc decretum tollit libertatem arbitrii: Ergo non est admittendum. Consequentia patet, Antecedens probatur, Libertas consistit in potentia seu dominio

minio quod habet voluntas supra suos actus : A
 Sed politico tali decreto, nullum habet voluntas
 creata supra suos actus dominium : Ergo nec ul-
 lam libertatem. Major constat, Minor proba-
 tur. Liberum arbitrium non habet potentiam,
 seu dominium super decretum neque super con-
 ditionem infallibilem, quæ intercedit inter de-
 cretum & actum voluntatis creatæ, cum nihil
 possit operari impeditivum decreti, vel conne-
 xionis illius cum actu : Ergo neq; habet poten-
 tiam, aut dominium super nostros actus. Ante-
 cedens patet, Consequentia probatur. Qui habet
 dominium super actum, habet etiam potentiam
 & dominium super omnia à quibus talis actus
 essentialiter dependet : Ergo si liberum arbitriū
 non habet dominium super divinum decretū, B
 & motionem, seu gratiam ab illo promanentem,
 à quibus actus nostri essentialiter dependunt,
 nullum etiam habebit supra suos actus dominium.
 Tertio probat suam opinionem Lessius, libro
 de prædestinatione, in præfatione ad Lectorem,
 & ibidem sect. 2. num. 21 & Molina ubi supra
 disp. membr. 6. circa finem. Quia (inquirit) se-
 queatur ex contraria sententia, homines in despe-
 rationem suæ salutis adduci : Sed in nulla sen-
 tentia Catholicorum hoc debet admitti : Ergo
 omnes Catholici debent illam sententiam repe-
 lere. Sequela probatur : Proponamus duos ho-
 mines, quorum unum Deus per suum decretum
 esse electum & antecedens statuit salvare, &
 alterum decrevit damnare : tunc primus nihil
 potest sperare, cum habeat totum quod possit
 sperare, scilicet certitudinē infallibilem suæ salu-
 tis. Alter è contra, quomodo non potest non de-
 sperare, quem prædestinatio violenta damnavit?
 Quarto arguit Lessius ut supra sect. 2. num. 14.
 & Molina ubi supra. Sententia opposita socor-
 diam, torporem, & ignaviam hominibus Chri-
 stianis afferit : Ergo non est admittenda. Conse-
 quentia patet, Antecedens probatur. Nullus po-
 test esse sollicitus de bonis operibus, qui existi-
 mat omnia nostra opera cum omnibus suis cir-
 cstantiis, decreto absoluto & antecedenti, ef-
 fectū æterno à Deo prædefinita : Atqui senten-
 tia quæ tollit sollicitudinem bene operandi,
 & auget ignaviam, socordiam, & torporem : Ergo
 sententia Thomistarum, torporem & ignaviam
 in exercitio bonorum operum causat.
 Et his principis plura alia absurda & incon-
 venientia colligunt præfati Auctores, & dicunt
 sequi ex nostra sententia. Nempè *studium virtutis*
removetur. Ita Lessius de prædest. sect. 2. *Incitari*
homines ad licentiam & dissolutionem vitæ. Ibidem
 ratione decimā, Et Valentia in 1. partem quaest.
 29. puncto 4. in corollario. *Laudem detrahi bonis*
operibus. Lessius de prædest. sect. 2. numero 13.
 & 7. *Orationes refrigerare aut extinguere*. Vazquez E
 disp. 89. in 1. p. cap. 10. *Spem impetrandi tol-
 lere incertitudine illius decreti*. Lessius de gratia ef-
 ficaci cap. 7. num. 2. *Exhortationes & corre-
 ctiones languescere & auferr*. Idem de prædest.
 sect. 3. num. 31.
 Deniq; contra eadem decreta de se efficacia,
 & consentum voluntatis creatæ antecedentia,
 insurgunt Theophilus Raynaudus, sub assump-
 tionis larva de Riviere, & Fraciscus Anhatius, in
 libro de scientia media cap. ultimo. Et dicunt
 quod Calvinus huiusmodi decreta & prædefini-
 tiones Dei absolutas introducere conatus est, ut
 arbitrii libertatem de medio tolleret. Unde ne-
 conveniamus cum hæreticis, decreta illa abso-

luta, omnem prævisionem determinationis
 creatæ voluntatis antecedentia, quæ à Thomi-
 stis prædeterminatione appellatur, à Scholis Ca-
 tholicorum releganda sunt, & introducenda
 decreta indifferentia & conditionata, libertatis
 amica, mitia, benigna, suavia, & prævisione fu-
 turi consensus contemperata.

§. II.

Eadem absurda & inconvenientia, olim à Fausto & Masiliensibus, contra doctrinam Divi Augustini objecta.

VT clarè constet hæc Recentiorum argu- 96
 menta non esse recentia, sed perversta, &
 veluti rancida, ac decreta ex se & ab intrinseco
 efficacia, quæ Lessius *ferrea & adamantina* vocat,
 ex Augustini visceribus esse de prompta : è con-
 tra verò alia quæ in Deo fingunt Adversarii, &
 indifferentia appellant; sed quæ *cerea & plumbea*,
 verius nuncupari possent, utpote quæ sponte li-
 quefcent, & sigillationem ab humana volunta-
 te expectent, ab huius S. Doctoris mente &
 sensibus esse remotissima, operæ pretium est,
 breviter hic ostendere, Faustum & alios Semi-
 pelagianos, eadem omnino absurda & inconve-
 nientia, contra Augustini sententiam sæpius ob-
 jecisse, eisdemque omnino querelas contra ejus
 doctrinam olim induxisse, subindeque Adver-
 sarios trita Pelagianorum arma colligere, & ob-
 soleta recudere, ipsisque meritò illud Prosperi
 contra Collatorum nos posse objicere : *Quid de*
elisarum argumentationum ratiunculus fracta stude-
ris arma colligere?

In primis ergo quod objicitur de fato, habet-
 tur apud D. Prosperum, Epistol. ad Augustinum, 97
 in qua referens præcipuas contra ejus doctrinam
 Masiliensium querimonias, ait quod illi
 conquerebantur ex Augustini doctrina. *Sub præ-*
destinationis nomine, fatalem quandam necessitatem
induci. Et in Epistola ad Rufinum in fine : *Ea,*
inquit, quæ de fato à citant, neque ipsum quidem o-
nerant (sanctum Augustinum) in cuius libris *com-*
positissime huiusmodi destruuntur errores. Idem constat
 ex Fausto lib. 1. de libero arbitrio cap. 4. ubi
 doctrinam Augustini impugnans, sic ait : *Sub*
pietatis fronte, gentilitatis malum, & inter gratia vo-
cabulum, absconditum erit FATALE DECRETUM.
 Et cap. 12. *Recedat hinc originalis definitio, VEL FATA-*
 LIS. Idem constat ex Augustino lib. 2. ad Boni-
 facium cap. 5. & 6.

Secundò quod nobis objicitur de libertatis 98
 everfione, fuisse pariter objectum à Semipelagianis
 Augustino, constat etiam ex eodem Pros-
 pero in eadem Epistola ad Rufinum, ubi sic lo-
 quitur de Masiliensibus : *Scripta Augustini, qui-*
bus error Pelagianorum impugnatur, insanant, dicen-
tes eum liberum arbitrium penitus dimovere. Et infe-
 riùs. *Nimium in experie, nimium inconsideratè ad ad-*
versantibus dicitur, quod per hanc Dei gratiam libero
nihil relinquitur arbitrio. Et Faustus de libero arbi-
 trio cap. 6. *Sicut mare magnum, inquit, quod huc*
atque illuc veluti ventis agitantibus, Mutatur, ita ad
quodcumque bonum vel facinus, sine ullo affectu suo,
solo divina potestatis impulsu, mens humana versa-
retur. Ecce hæreticus (quem non alium quàm San-
 ctum Augustinum intelligit) *sub pretextu gratia,*
qualem vult hominem esse post gratiam. Denique in
 hoc demonstrando, quanta animi contentione
 Faustus laboraverit, satis indicat ipsa librorum
 incriptio,

inscriptio, quos adversus Sanctum Augustinum A edidit: *Professio fidei adversus eos, qui dum per solam voluntatem Dei, alios dicunt ad vitam attrahi, alios in mortem deprimi, hinc fatum cum Gentilibus asserunt, unde & liberum arbitrium cum Manicheis negant.*

99 Tercio de desperatione conqueruntur etiam Massilienses apud Prosperum, in Epistola ad Augustinum; dicentes: *Ex utraque parte superfluum laborem fore, si neque rejectus ullâ industriâ possit intrare, neque electus ullâ negligentia possit excludere. Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos, quam Deus desinuit accidere, & subincerta spe, cursum non posse esse constantem.* Et Hilarius ad eundem Augustinum inquit: *His sanctitatis tuae verbis ita moventur, ut dicant quandam DESPERATIONEM hominibus exhiberi. Item Faustus libro. delibero arbitrio cap. 4. Quid enim ultra speret quem iam gratia suam fecit? In quo è contrarius non desperet, quem PRÆDEFINITIO VIOLENTA damnavit.*

100 Quarto induci socordiam, torporem, & ignaviam ex Augustini doctrina, Massilienses clamant apud Prosperum in Epist. ad Augustinum, dicentes: *Hoc propositum vocationis, & lapsi curam resurgendi adimere, & sanctis OCCASIONEM TEMPORIS asserre: eò quod utraque parte superfluus labor sit &c. Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos, quam Deus desinuit accidere. Et inferius: Removeri itaque industriam, tollique virtutes, si Dei CONSTITUTIO, HUMANAS PRÆVENIAT VOLUNTATES. Unde & Faustus libro. cap. II. Multum, & remunerati gloria, & remuneratoris iustitia denegabitur, si summi & illustres viri, PER QUIETEM ET DESIDIUM coronantur.*

101 Quinto studium virtutis retundi, etiam Massilienses apud Prosperum in Epistola ad Augustinum conqueruntur, his verbis: *Si aliud habeat prædestinantis electio, cassa sit admitentis intentio. Et iterum ibidem dicunt: Superflua erit industria & laboris indictio, cuius studium stante electione frustrandum sit. Et Augustinus 4. contra Julianum capite 8. Calumniaris medicere, NIHIL STUDII expectari ab Humana voluntate debere.*

102 Sexto incitari homines ad licentiam & dissolutionem vitæ ex Augustini doctrina, fuit etiam frequens Massiliensium querimonia, ut constat ex Augustino de bono persever. cap. 15, Et ex Fausto, lib. 1. cap. 4. ubi ait: *Igitur dum liberi interemptor arbitrii, in alteram partem omnia ex prædestinatione statuta, & definita esse pronuntiat, etiam SUPREMA REMEDIA POENITENTIÆ, sensu abrupte impietatis evacuat.*

103 Septimo laudem detrahi operibus bonis, ait etiam idem Faustus lib. 2. cap. ultimo, circa finem: *Ergo, inquit, nostram non poterimus laudi conferre palmam, si volumus necessitate servare naturam?*

104 Octavo orationes refrigerescere aut extingui, clamat idem Faustus lib. 1. cap. 4. *Quid orare, inquit, homini proderit, in una harum duarum conditione omnimodis coarctato? nam est ad quam partem fuerit deputatus ignorat, utramque tamen partem defixam & immutabilem non ignorat. Et iterum inferius: Qui unam in origine perditam, alterum in prædestinatione affirmat electum, vide quò improba persuasione declinet: quid enim aliud dicit, nisi quod ADVIOTORIO ORATIONIS neuter indiget.*

105 Nonò spem impetrandi tolli ex incertitudi-

ne divini illius propositi, conqueruntur etiam Massilienses apud Augustinum, de prædest. SS. cap. 11. ubi Massiliensium scrupulum, statim sibi refellendum proponens, ait: *Sed incerta est mihi inquit de meipso voluntas Dei. Quibus continuo respondet. Quid ergo tua ne tibi voluntas de teipso certa est, nec times: quistat, videat ne cadat. Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo firmari quam infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit. Et de bono persever. cap. 17. ait Massilienses à prædestinatione quam ipse docebat abhorruisse, eò quod verebantur, ne plus desperatio quam exhortatio videretur asserri, dum cogitant qui audiunt, incertum esse humane ignorantia, cui largiatur Deus, cui non largiatur hoc donum. Unde etiam Hilarius, in Epistola ad Augustinum, testatur eosdem Massilienses Augustini prædestinationem repulisse, eò quod ad incertum voluntatis Dei se deduci nolebant. Cui respondet Augustinus, de prædest. Sanct. cap. 11. dicit: *De mirari homines illos infirmitate sua se male considerari, quam firmitati promotionis Dei.**

Decimo exhortationes & correctiones languescere & auferri, fuit etiam constans & perpetua Massiliensium querimonia; ut constat ex eodem Augustino de bono perseverantia cap. 15. ubi Massiliensium verba sibi refutanda proponens, ait: *Neminem, inquit, post correctionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesie audientibus multis: ita se habet de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alii &c.* Item apud Hilarium, in Epistola ad Augustinum, sic Massilienses loquuntur: *Nam si prædestinati sunt ad utramque partem, ut de aliis ad alios non possit accedere: quò pertinet tanta extrinsecus CORRECTIONIS INSTANTIA? Unde etiam Prosper scribens ad eundem Augustinum, postulat ab illo edoceri: *Quem admodum per hanc prædicationem propositi Dei, non quorum qui cohortandi sunt impediatur, nec OCCASIONEM NEGLIGENTIÆ habeant, si prædestinati esse desperent.**

Denique Pelagianos & Semipelagianos contra D. Augustini sententiam, tanquam Manicheorum errorem condemnasse, illumque S. Doctorem, & invictissimum divine gratie propagatorem, tanquam hæreticum & Manichæum apud Catholicos diffamasse, constat: Tum ex ipso Fausto, Semipelagianorum Antesignano, in libris sæpius citatis de libero arbitrio, in quibus D. Augustinum (suppresso nomine) hæreticum & Manichæum appellat. Tum etiam ex ipso Augustino, libro 2. contra duas epistolas Pelagianorum, cap. 1. ubi loquens de Pelagianis, ait: *Nihil aliud nituntur, nisi ut hac horribili hæresi (scilicet Manichæorum) objectâ, cuius se adversarii confingunt, lateant inimici gratiæ, SVB LAYOS GRATIÆ. Et cap. 3. cap. 9. Excogitaverunt, MANICHÆORVM DETESTABILI NOMINE, imperversissimam dogmata, aure accommodent veritati. Et lib. 1. contra Julianum cap. 4. Quid nomen, inquit, dilaniare nitens meum, & Ambrosium facti, tacito ejus nomine, MANICHÆVM.*

Has ferè omnes Pelagianorum & Semipelagianorum querelas, seu potius calumnias contra Augustini doctrinam, collegit D. Prosper in capit. mine de ingratis cap. 26. & 27. his verbis:

Hic vanam insanè profertis corde querelam: Omne opus arbitrii sublatum, vociferantes: Currere currentum, si non & velle volentem est.

Nec vitio panem debere, aut premia laudi,
si vel naturam obstrictam mala velle necesse est,
vel nostro adscribi nequeunt bene gesta labori.
Non quid non eadem sapiunt, eadem que perorant,
Vultu illi quorum ructatis verba magistri
Sed quia consimili cognata superbia gessu
Proflit, & vobis nunc respondetur, & illis.

Et capite 28.

Hoc itaque arbitrium, cum sanat gratia, tolli
Dicitur, & perimi, vitia a sperante putatis.
Quid mirum rabido si cor de phraeticus eger,
Mellum amat, & pellic medicum: cognoscite tandem.
Aut qui commenta doli, & devescite aptas
Aut res vixit rursus prabere susurro.
Parcite de fractis praecepere noxia poma
Arbitri ramis, non hac vos escare reformas,
Nec speciem Angelici nutriti cibis iste decoris.
Sed retorum avidos, & tecti a bile timentes,
De ipsa salute procul abripit arbore vitae:
Huius ope & fractu resuscendum est, ut resalescens
Languida mens, etiam propriis bene viribus uti
Potesit, & in Christo inveniat quod perdidit in se.

ARTICULUS V.

Ex doctrina Divi Augustini & Sancti Thomae
solventur argumenta articulo praecedenti
proposita.

Legetur praecipua Adversariorum argumenta, facile
solvi possint ex doctrina articulis praecedentibus
tradita: nihilominus ut magis constet nostram
doctrinam non esse novam, nec aliunde quam
ex patrum utriusque Sancti Doctoris fontibus
fuisse desumptam, ex illis etiam hauriemus
solutionem omnium argumentorum, quae articulo
praecedenti proposita sunt.

§. III.

Solvitur primum argumentum.

Primum ergo dicendum est, duplex in rebus
humanis posse distingui fatum. Unum
Ethnicum & profanum, à Gentibus olim confi-
ctum. Aliud Christianum & Catholicum, à D.
Augustino & S. Thoma receptum. Primum est li-
bertati contrarium, & necessitatem antecedentem
& absolutam in rebus humanis inducens. Se-
cundum verò libertati non praerudicat, sed potius
eam fovet, perficit, firmat, & causat; nec aliam
necessitatem, quam infallibilitatis & consequen-
tia, quae libertati non adversatur, inducit. De-
nique fatum primo modo sumptum consistit in
quadam concatenatione & coordinatione cau-
sarum naturalium, omnino inflexibili & immu-
tabili, si ve in quadam dispositione fiderum seu
constellationum, ex qua Gentiles existimabant
omnia in rebus humanis contingere: & ab illa
non solum actus & eventa, sed etiam ipsas no-
uitas voluntates pendere, ut refert D. Augusti-
nus libro 2. ad Bonifacium cap. 6. Fatum verò in
secunda acceptione, nihil aliud est quam divina
providentia, aeterno & immutabili suo decreto
praedeterminans, praedefiniens, & praedeterminans
omnia quae sunt in mundo, fieri juxta naturam
& conditionem causarum secundarum à quibus
proveniunt. Ut enim ait S. Augustinus apud
Properum, sententia 88. Divina voluntas est pri-
ma & suprema causa omnium corporalium, Spiritua-
Tom. I.

Aliumque motionum: nihil enim fit visibiliter & sensibi-
liter, quod non de invisibili & intelligibili summi Im-
peratoris aula, aut jubeatur, aut permittatur, se-
cundum inestimabilem intuitum premiorum, atque
penarum, gratiarum, aut retributionum, in ista
totius creatura amplissima quadam, immensaque re-
publica.

In hac ergo secunda acceptione admittere fa-
tum non inconvenit, sed pium & catholicum est,
& doctrinae D. Augustini & D. Thomae omnino
consonum: quamvis non debeamus hoc nomi-
ne uti, ne conveniamus cum Gentilibus: ut do-
cet idem Augustinus lib. 20. contra duas Epist.
Pelagianorum, qui, ut ostendimus §. praecedenti,
illum S. Doctorem, Manichaeum, & fatalium
decretorum assertorem appellabant, unde cap. 5.
sic ait: Nec sub nomine gratiae fatum asserimus, quia
nullis hominum meritis Dei gratiam dicimus antecedere:
si autem quibusdam, omnipotentissimam Dei volunta-
tem placeat fati nomine nuncupare, prophanas qui-
dem verborum novitates devitamus, sed verbis con-
tendere non amamus.

Idem asserit S. Thomas quodlib. 12. quaest. 3.
art. 4. ubi hanc pettractans quaestionem: *Verum
omnia subsint fato?* inquit: *A providentia Dei omnia
sunt praedeterminata & ordinata.* Et in hac acce-
ptione docet posse concedi quod omnia subji-
ciuntur fato: juxta illud Boetii, *Fatum est immo-
bile dispositio rebus mobilibus inhaerens.* Addit ta-
men non esse utendum hoc nomine, quia cum
Gentilibus, nec nomina convenit habere com-
munia. Unde Augustinus: *si quis hoc modo intel-
ligat fatum, sententiam teneat, linguam corrigat, &
non dicat fatum, sed Providentiam Dei.*

Item 1. parte quaest. 116. art. 3. quaerit an fatum
sit immobile: Et haec quaestioni sic respondet:
Dicendum quod dispositio secundarum causarum,
quam fatum dicimus, potest dupliciter considera-
ri. Vno modo secundum ipsas causas secundas, quae
sic disponuntur seu ordinantur. alio modo per re-
lationem ad primum principium à quo ordinantur,
scilicet Deum. Quidam ergo posuerunt ipsam se-
riem, seu dispositionem causarum esse secundum
se necessariam, ita quod omnia ex necessitate con-
tingerent, propter hoc quod quilibet effectus habet
causam, & causa posita necesse est effectum poni:
Sed hoc patet esse falsum per ea quae supra dicta
sunt. Alii verò à contrario posuerunt fatum esse
mobile, etiam secundum quod à divina Providen-
tia dependet: unde Aegyptii dicebant quibusdam
sacrificiis fatum posse mutari, ut Gregorius Nis-
senus dicit: Sed hoc supra exclusum est, quia im-
mobilitati divinae Providentiae repugnat. Et ideo
dicendum, quod fatum secundam considerationem
secundarum causarum mobile est, sed secundam

quod subest divina Providentia, immobilitatem
sortitur, non quidem absoluta necessitatis, sed con-
ditionata, secundam quod dicimus hanc condicio-
nalem esse veram, si Deus praescivit hoc futurum,
erit. Unde cum Boetius dixisset fati seriem esse
mobilem, post pauca subdit: quae tamen ab immobilis
providentiae proficiatur exordium, ipsamque immuta-
bilem esse necesse est. Hac S. Thomas in quibus
verbis tria ponderanda sunt, quibus decreta in-
differentia & Molinistica penitus jugulantur.
In primis enim asserit S. Doctor, quod omnia sunt
à divina Providentia praedeterminata & praedeterminata.
Secundò docet posse concedi à Catholicis
omnia subijci fato, dummodo nomine fa-
ti intelligatur divina providentia, omnia quae
sunt

Mm m